

ВИСНОВОК

про наукову новизну,
теоретичне та практичне значення результатів дисертації
БУЛАЙТИСА Андрія Віталійовича

на тему: «Психологічні засади надійності професійної діяльності піротехніків ДСНС в умовах воєнного стану», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія.

Тема дисертації скорегована та затверджена Ученою радою Національного університету цивільного захисту України (протокол № 1 від 26.09.2025).

Науковий керівник – професор кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил Національного університету цивільного захисту України, доктор психологічних наук, професор Оніщенко Н.В.

Науковий керівник – начальник кафедри підвищення кваліфікації та спеціалізованої підготовки у сфері цивільного захисту навчально-наукового інституту інженерної та спеціальної підготовки Національного університету цивільного захисту України, кандидат психологічних наук, доцент Михлюк Е.І.

1. Дисертація за змістом відповідає галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки і спеціальності 053 – психологія.

2. Актуальність вирішеного наукового завдання зумовлена тим, що в сучасній психологічній науці дедалі більшої уваги набуває проблема надійності професійної діяльності фахівців, які працюють в умовах підвищеного ризику, невизначеності та постійної загрози життю. Особливої значущості це питання набуває щодо професійної діяльності піротехніків Державної служби України з надзвичайних ситуацій, які виконують завдання гуманітарного розмінування в умовах воєнного стану. Надійність їх професійної діяльності визначається не лише рівнем спеціальної підготовки та технічної компетентності, а й здатністю до стабільного й безпомилкового виконання професійних дій в умовах підвищеного ризику, інформаційної невизначеності та дефіциту часу, що потребує сформованості механізмів психічної саморегуляції, збереження працездатності та психологічної стійкості за умов відповідальності за безпеку цивільного населення.

У психологічній науці надійність професійної діяльності розглядається як інтегральна характеристика суб'єкта діяльності, що відображає його здатність забезпечувати стабільне, безпомилкове й ефективне виконання професійних завдань у складних та екстремальних умовах. Разом із тим проблема надійності професійної діяльності залишається недостатньо розробленою, особливо стосовно діяльності піротехніків ДСНС, для яких поєднання екстремальних, бойових і гуманітарних умов істотно ускладнює

прогнозування та психологічне забезпечення безпечного виконання професійних завдань.

Існуючі підходи до професійно-психологічного відбору та психологічного супроводу фахівців піротехнічних підрозділів ґрунтуються переважно на загальних критеріях придатності до служби та не враховують у повному обсязі специфіку професійної діяльності на всіх практичних етапах гуманітарного розмінування в умовах воєнного стану. Відсутність цілісної психологічної моделі надійності професійної діяльності піротехніків ДСНС ускладнює розроблення ефективних інструментів відбору, підготовки та психологічного забезпечення фахівців цього профілю.

Мета дослідження – на основі теоретико-методологічного аналізу проблеми надійності в сучасній психологічній науці та комплексного аналізу специфіки професійної діяльності піротехніків ДСНС в умовах воєнного стану здійснити емпіричне вивчення психологічних засад надійності виконання ними професійних завдань на всіх етапах гуманітарного розмінування та запропонувати шляхи їх оптимізації.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити такі завдання:

1) здійснити теоретико-методологічний аналіз основних підходів до вивчення проблеми надійності в психологічній науці;

2) на основі аналізу специфічних особливостей діяльності піротехніків розробити структурно-функціональну модель надійності професійної діяльності фахівців піротехнічних підрозділів ДСНС в умовах воєнного стану;

3) розробити архітектуру емпіричного дослідження надійності професійної діяльності піротехніків в умовах воєнного стану;

4) дослідити психологічні особливості різних видів надійності професійної діяльності фахівців-піротехніків ДСНС в аспекті їх домінування на кожному з етапів гуманітарного розмінування;

5) розробити програму соціально-психологічного тренінгу для оптимізації та підвищення рівня надійності професійної діяльності фахівців піротехнічних підрозділів ДСНС та перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження – надійність фахівців екстремального профілю.

Предмет дослідження – надійність професійної діяльності піротехніків ДСНС в умовах воєнного стану.

Таким чином, актуальність дисертаційного дослідження зумовлена поєднанням об'єктивних суспільних потреб у забезпеченні безпечного та ефективного гуманітарного розмінування, недостатньою теоретичною розробленістю проблеми психологічної надійності професійної діяльності піротехніків ДСНС, а також практичною необхідністю удосконалення системи професійно-психологічного відбору, підготовки та психологічного супроводу фахівців піротехнічних підрозділів в умовах воєнного стану.

3. Зв'язок роботи з планом наукової та науково-технічної діяльності Національного університету цивільного захисту України.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Національного університету цивільного захисту України у межах науково-дослідної теми «Психологічні аспекти самовдосконалення та саморозвитку фахівців екстремального профілю діяльності», (№ ДР 0121U000009) та пов'язане з реалізацією постанови КМУ від 10 листопада 2021 року №1207 «Про утворення Національного органу з питань протимінної діяльності» та наказу Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 9 січня 2023 року №9/3/5 «Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності центру протимінної діяльності, центру гуманітарного розмінування та центру соціально-гуманітарного реагування секретаріатом Національного органу з питань протимінної діяльності».

4. Результати дослідження були впроваджені в практичну діяльність Міжрегіонального центру гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України (акт впровадження від 15 жовтня 2025 року), а також у навчальний процес здобувачів вищої освіти зі спеціальностей «Цивільний захист» Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (акт впровадження від 22 жовтня 2025 року) та «Психологія» Національного університету цивільного захисту України (акт впровадження від 25 листопада 2025 року).

5. Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У роботі на достатньому теоретичному та емпіричному рівнях послідовно та неухильно розкрито і обґрунтовано її основні положення: визначено поняття «надійність професійної діяльності піротехніків ДСНС»; виокремлено функціональну, когнітивну, емоційно-вольову та соціальну надійність, що відповідає діяльності піротехніків ДСНС на етапах гуманітарного розмінування.

Положення дисертації доведено з належною доказовістю і послідовністю із застосуванням статистичних методів, порівнянням середніх значень у двох групах, визначенням статистичного зв'язку між змінними за допомогою t-критерію Стюдента, ф-критерія Фішера, непараметричного критерію Манна–Уїтні та (для незалежних вибірок) і Вілкоксона для зв'язаних вибірок (із використанням Z-статистики), а також критерію Мак-Немара–Боукера для аналізу змін у межах залежної вибірки за категоріальними показниками. Статистична обробка результатів здійснювалася з використанням програмного пакета SPSS 23.0.

Загалом наведена наукова праця є самостійним, логічним за структурою і завершеним науковим дослідженням.

6. Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні отриманих даних в системі психологічного супроводу фахівців піротехнічних підрозділів зокрема та персоналу ДСНС взагалі при виконанні професійних завдань в умовах воєнного стану. Урахування отриманих даних дозволить вдосконалити існуючу систему професійно-психологічного відбору до лав ДСНС.

Представлена структурно-функціональна модель надійності професійної діяльності піротехніка ДСНС створює науково обґрунтовані передумови для вдосконалення системи її психологічного забезпечення на всіх етапах виконання професійних завдань. Модель забезпечує чітке визначення та систематизацію вимог до професійно важливих якостей фахівців-піротехніків, які є критично необхідними для забезпечення стабільної, безпомилкової та безпечної діяльності під час реалізації заходів гуманітарного розмінування в умовах воєнного стану.

Розроблений соціально-психологічний тренінг дозволить оптимізувати систему психологічних інтервенцій шляхом цілеспрямованого та диференційованого впливу на окремі професійно важливі якості піротехніка, від яких залежатиме безпомилкове виконання професійного завдання в умовах воєнного стану.

7. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій.

Основні результати дослідження викладено у 15 наукових працях, із них: чотири статті опубліковано у наукових фахових виданнях України із психологічних наук, 11 – тез конференцій.

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Булайтіс А. Психологічні особливості стрес-факторів професійної діяльності працівників піротехнічних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2023. № 1 (Вип. 5). С. 5–17. (DOI: 10.52363/dcpp-2023.1.1.).

2. Булайтіс А. Аналіз помилкових дій у професійній діяльності працівників піротехнічних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2023. № 2 (Вип. 6). С. 5–21. (DOI: 10.52363/dcpp-2023.2.1.).

3. Булайтіс А. В. Особливості надійності професійної діяльності піротехніків Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах війни. Габітус. 2025. Т. 2, Вип. 75. С. 106–112. (DOI: 10.32782/hbts.75.2.18.).

4. Булайтіс А. В. Особливості емоційно-вольового компонента в структурі надійності професійної діяльності піротехніків ДСНС в умовах воєнного стану. Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія. 2025. № 2 (6). С. 130–137. (DOI: 10.32782/3041-1297/2025-2-20.).

8. Особистий внесок здобувача в науку полягає в тому, що:
вперше у вітчизняній психологічній науці:

проведено комплексний аналіз феномену надійності професійної діяльності піротехніка ДСНС в аспекті психологічного аналізу практичних етапів її виконання;

запропоновано алгоритм піротехнічної діяльності як структуровано впорядковану систему послідовних етапів професійної діяльності піротехніка з оцінкою можливих помилок на кожному з них;

розроблено структурно-функціональну модель надійності професійної діяльності фахівців піротехнічних підрозділів ДСНС в умовах воєнного стану.

уточнено: соціально-психологічні детермінанти помилок як індикаторів надійності професійної діяльності піротехніків в умовах воєнного стану;

набули подальшого розвитку:

сучасні підходи в межах психологічного супроводу професійної діяльності фахівців піротехнічних підрозділів ДСНС в умовах воєнного стану;

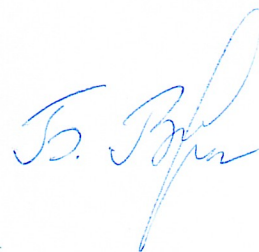
уявлення про структуру надійності професійної діяльності фахівця-піротехніка.

9. Відповідність вимогам до оформлення дисертації.

Дисертаційна робота загальним обсягом 274 сторінок, складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел зі 176 найменувань, додатків, містить 9 рисунків та 40 таблиць. Усі використані у праці запозичення є правомірними та мають належні посилання на джерела.

Дисертація не містить таємної інформації та інформації з обмеженим доступом.

Головуючий на розширеному засіданні кафедри
психології діяльності в особливих умовах
заступник начальника кафедри психології
діяльності в особливих умовах
навчально-наукового інституту
оперативно-рятувальних сил
Національного університету
цивільного захисту України
кандидат психологічних наук, доцент

Валерій БОСНЮК

Підпис заступника начальника кафедри
Валерія БОСНЮКА засвідчую
Учений секретар Національного університету
цивільного захисту України
кандидат психологічних наук
старший науковий співробітник

Андрій ПОБІДАШ

«22» січня 2026 року